

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

ÖZEL EĞİTİM İHTİYACI OLAN ÖĞRENCİLERE
SINAV UYGULAMA KLAVUZU

- Bu kılavuzda sınavda dikkat etmeniz gereken hususlar, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin engel durumlarına göre genel olarak açıklanmıştır.
- **Merkezi sistem sınavlarında, sınav kılavuzunda ek süre belirtilmediği takdirde sınavda özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için ek süre sınav süresinin 1/3 ü olarak uygulanacaktır. Bu süre 15 dakikadır.**

Sınav esnasında özel eğitim ihtiyacı olan ve sınava giren öğrencilerin engel türü, derecesi ve yeterlikleri açısından bireysel farklılıkları olduğunu göz önünde bulundurarak aşağıdaki hususlara dikkat ediniz:

- Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin engelleri ve özellikleri dikkate alınarak öğrencilerin öncelikle giriş kattaki salonlara yerleştirilmesi, binaya erişimin sağlanması için gerekiyorsa rampa yapılması, sınav salonunda masa ve sandalyenin büyüklüğü ile yönünün düzenlenmesi gibi tedbirleri alınız.

- Sağlıkla ilgili acil durumlarda 112 nolu telefonu arayıp yardım isteyiniz.

Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin bulunduğu sınav salonunda görevli öğretmenlerin dikkat etmesi gereken hususlar, öğrencilerin engel türü dikkate alınarak aşağıda açıklanmıştır:

- Sınava giren öğrencinizle tanışınız, sınav kuralları, sınav düzenlemeleri ve sınav esnasında sağlanacak destekler ve düzenlemeler hakkında bilgi veriniz.
- Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerinizin eğitime erişiminde fırsat eşitliği ilkesiyle sınava girdiklerini unutmayınız ve engeli hakkında sorular sorarak onu huzursuz etmeyiniz.

- İhtiyacı olan öğrencilerinizin sürekli kullandığı araç— cihazlarını ve ilaçlarını kullanmasına izin veriniz, gerekiyorsa yardımcı olunuz.
- Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin bazılarında tekrarlı davranışlar görülebilmektedir. Öğrencinizin sınav düzenini engellemeyecek davranışları konusunda yorum yapmayınız ve gerekli gördüğünüzde sınavın devam ettiğini hatırlatınız.

- Sınav esnasında belli aralıklarla, öğrencinizin de engelini dikkate alarak, kalan süreyi yazılı ve sözlü olarak hatırlatınız.
- Öğrencinize, sınav sırasında dikkati dağıldığında sınavına kaldığı yerden devam etmesi gerektiğini ve sınav kurallarını hatırlatınız.

- Görevli olduğunuz salondaki öğrenci az gören öğrenci olup tek kişilik salonda sınava alınmıştır. Öğrencinize sınav başvurusunda tercihe göre sınav tedbiri alınacağını açıklayınız. Öğrencinizin, sınav süresine ilave olarak **15 dakika ek süre** kullanma hakkı vardır; bu hakkını kendisine hatırlatınız.

- Az gören öğrencilerin görme düzeyi ve görüş alanı farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle sınav öncesinde ışığın yönü, masa ve sandalyenin büyüklüğü ve okuma metninin kullanımına yönelik salonda düzenleme yapınız. Az gören öğrenci için okuyucu veya kodlayıcı olarak görev yapıyorsanız oturma yerinizi, öğrencinizin sizi rahatlıkla duyabileceği şekilde ve ışığın geliş yönünü de dikkate alarak belirleyiniz.

- Az gören öğrencinizin işlevsel görmesine yardımcı olacak teleskopik gözlük, okuma cetveli, büyüteç, masa lambası gibi yardımcı araçlar kullanmasına izin veriniz. Öğrenciniz yardımcı araç kullanımında güçlük yaşıyorsa bu araçların kullanımında yardımcı olunuz.

Okuyucu veya kodlayıcı olarak görev yapıyorsanız dikkat etmeniz gereken hususlar:

- Okuyucu ya da kodlayıcı olarak görevinizi yaparken sınav soruları hakkında yorum yapmayınız ve doğru seçenek hakkında görüş belirtmeyiniz.
- Kodlayıcı olarak görev yapıyorsanız; öğrencinizin işaretlenmesini istediği seçeneği işaretledikten sonra, bir daha yüksek sesle tekrarlayarak teyidini alınız. Kodlama ile ilgili işlemleri öğrencinizin görüşünü de alarak adaya uygun hızda ayarlayınız.
- Soruyu okumaya başlarken önce hangi gurubun kaçınıcı sorusunu okuduğunuzu söyleyiniz.

- Okuyucu olarak görev yapıyorsanız, soruyu öğrencinizin isteği kadar tekrar ediniz.
- Seçeneklere geçerken “Seçenekler” deyiniz. Örnek (Türkçe testinin 1. sorusunun seçenekleri)
- Uzun paragraf sorularında; önce soru kökünü, ardından soru metnini ve tekrar soru kökünü okuduktan sonra seçeneklere geçiniz.
- Numaralandırılmış cümlelerin olduğu ve bu numaralı cümlelere atıf yapılarak yanıt istenen soruları okurken önce soru metnini okuyunuz sonra seçeneklere geçiniz.
- Soru cümlesi ya da seçeneklerde altı çizilmiş sözcük ya da cümle varsa “Altı çizili sözcük.” Veya “... Sözcüğünün altı çizili.” Diyerek bu sözcüğü okuyunuz.

- Boşluk bırakılarak sorulan sorularda o yerin boş bırakıldığını ifade etmek için “nokta nokta nokta” deyiniz.
- Doldurmalı sorularda seçenekler seslendirilirken soru cümlesi ile boşluğun yerine gelen ifadeyle birlikte soruyu okuyunuz.
- Sorularda parantez içerisinde bir ifade bulunuyorsa “Parantez içinde.” deyiniz, gerekli ifadeyi okuyunuz, daha sonra bir saniye kadar bekleyiniz okumaya devam ediniz.

- Matematiksel ifadelerin olduğu sorularda parantezlerin açılıp kapandığını “Aç parantez”, “Kapa parantez.” şeklinde belirtiniz. Sayısal sorularda kullanılan işaret ve sembolleri, sırasıyla doğru okuyunuz.
- Noktalama işaretleri ya da sözcüklerin ayrı veya bitişik yazılması ile ilgili sorularda, hataların arandığı cümlelerdeki tüm noktalama işaretlerini (nokta, virgöl, kesme işareti ...) ve kelimelerin ayrı ya da bitişik yazılı hâllerini tane tane okuyunuz.

- Tablolu sorularda öğrencinizin anlayacağı şekilde önce okunan sütun ya da satır başlığı daha sonra ilgili tablo hücreesindeki bilgiyi okuyunuz.
- Tablonun yapısına göre sütun başlıklarının, satır başlıklarının ya da her iki başlığın aynı anda okunup okunmayacağına dikkat ediniz.
- Resimli sorularda, önce resmi adayın en kolay anlayacağı şekilde açıklayınız, sonra soru okunmasına geçiniz.

- Yabancı dil sorularını doğru telaffuz ve vurguyla okumaya özen gösteriniz. Resimleri Türkçe olarak açıklayınız.
- Yabancı dil sorularında konuşma baloncukları varsa önce konuşma yapan kişinin adı, sonra söylediği sözler ve son olarak da “diyor” ifadesi kullanınız. “Konuşma balonu.” Gibi bir ifade kullanmayınız.

Total Görme Engelli Öğrenciler

- Görevli olduğunuz salondaki öğrenci total görme engelli öğrenci olup tek kişilik salonda sınava alınmıştır. Öğrencinizin sınav süresine ilave **olarak 15 dakika ek süre** kullanma hakkı vardır, bu hakkını kendisine hatırlatınız.
- Öğrencinize talebi doğrultusunda sınav tedbiri alındığını; resim, şekil ve grafik içeren soruların yerine eşdeğer soruların kitapçıkta yer aldığını okuyucu ve/veya kodlayıcı olarak açıklayınız.

- Salonda okuyucu ve/veya kodlayıcı olarak görev yapıyorsanız oturma yerinizi öğrencinizin sizi rahatlıkla duyabileceği şekilde öğrencinizin görüşünü dikkate alarak belirleyiniz.
- Öğrenciniz yardımcı araç kullanımında güçlük yaşıyorsa bu araçların kullanımında yardımcı olunuz.

Okuyucu veya kodlayıcı olarak görev yapıyorsanız dikkat etmeniz gereken hususlar

- Okuyucu ya da kodlayıcı olarak görevinizi yaparken sınav soruları hakkında yorum yapmayınız ve doğru seçenek hakkında görüş belirtmeyiniz.
- Kodlayıcı olarak görev yapıyorsanız; öğrencinizin işaretlenmesini istediği seçeneği işaretledikten sonra, bir daha yüksek sesle tekrarlayarak teyidini alınız. Kodlama ile ilgili işlemleri öğrencinizin görüşünü de alarak adaya uygun hızda ayarlayınız.
- Okuyucu olarak görev yapıyorsanız Türkçeyi doğru ve yalın kullanınız, okuma hızınızı ve akıcılığınızı öğrencinizin görüşünü de alarak adaya uygun olarak ayarlayınız. Soru metnini öğrencinizin takip edebileceği hız ve ses tonunda tane tane okuyunuz.

- Soruyu okumaya başlarken, önce hangi gurubun kaçınıcı sorusunu okuduğunuzu söyleyiniz.
- Okuyucu olarak görev yapıyorsanız, soruyu öğrencinizin isteği kadar tekrar ediniz.
- Seçeneklere geçerken “Seçenekler.” deyiniz. Örnek (Türkçe testinin 1. sorusunun seçenekleri)

- Uzun paragraf sorularında; önce soru kökünü, ardından soru metnini ve tekrar soru kökünü okuduktan sonra seçeneklere geçiniz.
- Numaralandırılmış cümlelerin olduğu ve bu numaralı cümlelere atıf yapılarak yanıt istenen soruları okurken önce soru metnini okuyunuz sonra seçeneklere geçiniz.
- Seçenekleri okurken ince referans verilen numara adları, daha sonra da o numaralı cümleleri okuyunuz.

- Soru cümlesi ya da seçeneklerde altı çizilmiş sözcük ya da cümle varsa “Altı çizili sözcük” veya “...sözcüğünün altı çizili.” diyerek bu sözcüğü okuyunuz.
- Boşluk bırakılarak sorulan sorularda o yerin boş bırakıldığını ifade etmek için “ Nokta nokta nokta ” deyiniz.
- Doldurmalı sorularda seçenekler seslendirilirken soru cümlesini, boşluğun yerine gelecek ifadeyle birlikte okuyunuz.

- Sorularda parantez içerisinde bir ifade bulunuyorsa; “Parantez içinde.” deyiniz, gerekli ifadeyi okuyunuz, daha sonra bir saniye kadar bekleyip okumaya devam ediniz.
- Matematiksel ifadelerin olduğu sorularda parantezlerin açılıp kapandığı “Aç Parantez.”, “Kapa parantez.” şeklinde belirtiniz. Sayısal sorularda kullanılan işaret ve sembolleri, sırasıyla doğru okuyunuz.

- Noktalama işaretleri ya da sözcüklerin ayrı veya bitişik yazılması ile ilgili sorularda, hataların arandığı cümlelerdeki tüm noktalama işaretlerini (nokta, virgöl, kesme işaretli...) ve kelimelerin ayrı ya da bitişik yazılı hâllerini tane tane okuyunuz.
- Yabancı dil sorularında konuşma baloncukları varsa önce konuşma yapan kişinin adını, sonra söylediği sözleri ve son olarak da “diyor” ifadesini kullanınız. “Konuşma balonu” gibi bir ifade kullanmayınız.

Görevli olduğunuz salondaki öğrenci, yazma becerisini engelleyecek derecede ince motor becerilerde yetersizliği ya da uzuv kaybı (ampütesi) olan öğrenci olup tek kişilik salonda sınava alınmıştır. Öğrencinize, sınav başvurusunda yaptığı tercihe göre sınav tedbiri alınacağını açıklayınız. Tercihine göre **15 dakika ek süre** kullanma hakkı olduğunu ya da kodlayıcı tercihinde bulduysa sınav esnasında kodlayıcı olarak görevinizi açıklayınız.

- Görevli olduğunuz salonda ince motor becerilerinde yetersizlik gösteren ortez, protez ve yardımcı araç gereç kullanan öğrencinizin ihtiyacına uygun olarak masa ve sırasını, öğrencinin görüşünü dikkate alarak düzenleyiniz.

Kodlayıcı olarak görev yapıyorsanız dikkat etmeniz gereken hususlar:

- Kodlayıcı olarak görevinizi yaparken sınav soruları hakkında yorum yapmayınız ve doğru seçenek hakkında görüş belirtmeyiniz.
- Türkçeyi doğru ve yalın kullanınız, kodlama ile ilgili işlemleri öğrencinizin görüşünü de alarak adaya uygun hızda ayarlayınız.
- Öğrencinizin, işaretlenmesini istediği seçeneği işaretledikten sonra, bir daha yüksek sesle tekrarlayarak teyidini alınız.

- Görevli olduğunuz salondaki aday, kaba motor becerilerinde engeli olan öğrenci olup, giriş katlarda bulunan salona yerleştirilmiştir. Bu nedenle kaba motor becerilerinde yetersizlik gösteren ve orteZ, protez , tekerlekli sandalye vb. yardımcı araç-gereç kullanan öğrencinin ihtiyacına uygun olarak masa veya sırayı düzenleyiniz.

İşitme Yetersizliği Olan Öğrenciler

- Görevli olduğunuz salondaki öğrenci, işitme engelli öğrenci olup tek kişilik salonda sınava alınmıştır. Öğrencinizin sınav süresine ilave olarak **15 dakika ek süre** kullanma hakkı vardır, bu hakkı hatırlatmayı unutmayınız.
- İşitme engelli öğrencilerin işitme cihazı kullanmasına izin veriniz. Öğrencinin işitme cihazını açması hususunda uygun bir şekilde uyarınız.
- İşitme engelli öğrencinin işitme cihazından bir ses geliyorsa (sesi çok açmış, kalıbı kulağından çıkmış ya da küçük geliyor olabilir) öğrenciye cihazından ses geldiğini belirtiniz/işaret ediniz.

- Konuşurken öğrencinin dikkatinin sizde olduğundan emin olun, gerektiğinde omzuna dokunarak size bakmasını sağladıktan sonra sınav ile ilgili kuralları açıklarken öğrencinin sizi göreceği şekilde konuşmaya özen gösteriniz.

- Öğrencinizle konuşurken göz kontağı kurarak ses tonunuzun ve konuşma hızınızı uygun şekilde olmasına dikkat ediniz. Çok yüksek sesle veya fısıldayarak konuşmayınız. Konuşurken ortamın gürültülü olmamasına dikkat ediniz ve ağızınızı elle veya kağıt gibi herhangi bir şeyle kapatmayınız.

- Çok abartılı jest ve mimikle konuşmaktan kaçınınız. Öğrenci kullandığınız sözcüğü anlamadıysa yerine başka bir sözcük kullanınız, mümkünse yazılı veya göstererek anlatınız. Öğrencinin konuşmasını anlayamadığınızda öğrenciden söylediğini tekrarlamasını ya da yazılı olarak belirtmesini isteyiniz.

Ruhsal ve Duygusal Yetersizliği Olan Öğrenciler

Görevli olduğunuz salondaki öğrenci, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu ve/veya özel öğrenme güçlüğü olan öğrenci olup tek kişilik salonda sınava alınmıştır. Özel öğrenme güçlüğü olan öğrencinize, sınav esnasında okuyucu ve kodlayıcı olarak görevinizi açıklayınız.

- Sınav süresince öğrenciniz salonda gezinmek isteyebilir onu engellemeyiniz ancak sınavda olduğunu hatırlatınız. Sınav sırasında öğrencinizin dikkatinin dağılması durumunda sınavına kaldığı yerden devam etmesi gerektiğini hatırlatınız.
- Öğrencinin engel durumunu dikkate alarak 20 dakika aralıklarla sınav süresini hatırlatınız.

Okuyucu veya kodlayıcı olarak görev yapıyorsanız dikkat etmeniz gereken hususlar

- Türkçeyi doğru ve yalın kullanınız, okuma hızını ve akıcılığını adaya uygun olarak ayarlayınız.
- Sınav soruları hakkında yorum yapmayınız, doğru seçenek hakkında görüş belirtmeyiniz ve okurken soruyu öğrencinin istediği kadar tekrar ediniz.
- Soruyu okumaya başlarken önce hangi grubun kaçınıcı sorusunu okuduğunuzu söyleyiniz.

- Soru metnini öğrencinizin takip edebileceği hız ve ses tonunda tane tane okuyunuz.
- Kodlayıcı olarak görevinizi yaparken sınav soruları hakkında yorum yapmayınız ve doğru seçenek hakkında görüş belirtmeyiniz.
- Kodlama ile ilgili işlemleri öğrencinizin görüşünü de alarak adaya uygun hızda ayarlayınız.
- Öğrencinizin işaretlenmesini istediği seçeneği işaretledikten sonra, bir daha yüksek sesle tekrarlayarak teyidini alınız.

Yaygın Gelişimsel Bozukluğu Olan Öğrenciler

- Görevli olduğunuz salondaki öğrenci, yaygın gelişimsel bozukluğu olan öğrenci olan (Otizm, Rett Sendromu, Asperger Bozukluğu, Atipik Otizm) öğrenci olup tek kişilik salonda sınava alınmıştır.
- Sınav süresince öğrenciniz salonda gezinmek isteyebilir onu engellemeyiniz, ancak sınavda olduğunu ve sınav kurallarını hatırlatınız. Sınav sırasında öğrencinizin dikkatinin dağılması durumunda sınavına kaldığı yerden devam etmesi gerektiğini hatırlatınız.

- Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden bazıları süreğen hastalığı/sağlık problemleri nedeniyle tek kişilik salonda sınav alınmıştır. Süreğen hastalığı olan öğrencilerden bazıları ise diğer öğrencilerle birlikte sınava alınmıştır.

- Görevli olduğunuz salonda şeker, astım, tansiyon, epilepsi vb. süreğen hastalığı ya da sağlık problemlerinden dolayı ilaç kullanan öğrenci olması durumunda sınav esnasında sürekli kullandığı araç-gereç-cihazları ve ilaçları kullanmasına izin veriniz.
- Öğrencinizin sınav sırasında kullandığı ilaçlardan dolayı özel ihtiyaçları (tuvalet ihtiyacı, şeker ölçme vb.) varsa bu konuda kendisine yardımcı olunuz.

- **Yatarak tedavi gören** öğrencinin sağlık kurumunu terk etmesinin sakıncalı olması durumunda sınav, tedavi görülen sağlık merkezinde yapılacaktır. Bu nedenle sınav ortamında öğrencinin sağlık durumu, fiziksel özelliklerini dikkate alarak ışığın yönü, masa büyüklüğü/yüksekliği, okuma metninin kullanımına yönelik düzenleme yapınız. Gerekli hallerde okuyucu kodlayıcı olarak öğrencinize yardımcı olunuz.

- **Evde eğitim** hizmetinden yaralanan öğrencinin sınavı ev ortamında yapılacaktır. Bu nedenle sınav ortamında öğrencinin sağlık durumu ve fiziksel özellikleri dikkate alınarak ışığın yönü, masa büyüklüğü/yüksekliği, okuma metninin kullanımına yönelik düzenleme yapınız. Gerekli hallerde okuyucu kodlayıcı olarak öğrencinize yardımcı olunuz.

Zihinsel Engelli Öğrenciler

- Görevli olduğunuz salondaki öğrenci zihinsel engelli öğrenci olup tek kişilik salonda sınava alınmıştır. Öğrenci, kodlayıcı eşliğinde sınav düzenlenmesini talep ettiyse kodlayıcı olarak öğrenciye yardımcı olunuz.

Kodlayıcı olarak görev yapıyorsanız dikkat etmeniz gereken hususlar:

- Kodlayıcı olarak görevinizi yaparken sınav soruları hakkında yorum yapmayınız ve doğru seçenek hakkında görüş belirtmeyiniz.
- Türkçeyi doğru ve yalın kullanınız, kodlama ile ilgili işlemleri öğrencinizin görüşünü de alarak adaya uygun hızda ayarlayınız.
- Öğrencinizin, işaretlenmesini istediği seçeneği işaretledikten sonra, bir daha yüksek sesle tekrarlayarak teyidini alınız.

Teşekkür Ederiz